



AMICS DE NÚRIA

FLORDENEU

Núm. 6 – II semestre del 2022 – any 3 – 4 €



**Pelegrí a Núria
Onze de Setembre**

Editorial

Joan Bragulat.....	3
Josep Maria de Sagarra	
Pelegrí Bernial.....	4
Pelegrí a Núria	
Miquel Sitjar i Serra	6
Heu anat mai a Núria?	
Josep Maria Baijet.....	7
Una guilla de faula	
Joan Perera i Faura.....	9
L'isard	
Cesc Casas i Soler (biòleg i docent)	9
«Apoiar» és un castellanisme	
Ramon Sangles i Moles.....	10
Onze de Setembre	
David Jou.....	11
Albert Llanes i Vives	
Joan Perera i Faura	12
Record de mossèn Verdés	
Manuel Castellet / Rosa Anna Felip.....	14
Havíem plantat banderoles	
Josep Vicenç Foix.....	18

FOTO DE LA PORTADA

Via Crucis que es va fer el Divendres Sant d'aquest 2022 a Núria.

FOTO: JOAN PERERA I FAURA

PER A REBRE LA REVISTA

La revista **FLORDENEU** és un òrgan de comunicació dels «Amics de Núria», vinculats al Santuari de la Mare de Déu de Núria.

Per a rebre la revista, feu-vos socis dels «Amics». Informació al web:

www.amicsdenuria.cat.

NOTA: Si algun soci vol rebre la revista en PDF per correu electrònic, això farà estalviar paper i despeses de Correus, i contribuirà a respectar les normes mediambientals de les quals tant es parla darrerament. Per a donar aquesta informació telefonau al número 679 986 935, de Dolors Bassols. Gràcies!



A parlar en català hi tenim tot el dret. Massa sovint, però, oblidem que, tant com un dret, hi tenim una obligació indefugible. El català descatalanitzat, tant si se n'adona com no, arrossega tota la vida un complex, un conflicte íntim.

La conveniència del manteniment de la llengua catalana no és, per als catalans, solament un afer de cultura; és també una qüestió de dignitat i d'utilitat pràctica. La llengua catalana és l'expressió d'un poble que sent la llibertat, l'expressió d'una mentalitat franca i oberta.

Mn. Josep Armengou
(dins *El nacionalisme català*)

PUBLICACIÓ I ADMINISTRACIÓ
«Amics de Núria»

ADREÇA POSTAL: Amics de Núria. Santuari.
Núria. 17534-Queralls.

ADREÇA ELECTRÒNICA:
info@amicsdenuria.cat

WEB: www.amicsdenuria.cat

CONSELL ASSESSOR: Dolors Bassols, Joan Bragulat, Rosa Corominas, Pilar García, Joan Perera, Ramon Sangles, Miquel Sitjar, Mercè Trápaga

DIRECTOR: Miquel Sitjar i Serra

REDACTOR EN CAP: Joan Perera i Faura

MAQUETACIÓ I CORRECCIÓ: Ramon Sangles i Moles

La redacció no s'identifica necessàriament amb les opinions expressades en els articles publicats.

Començàvem a veure la llum al final del túnel de la pandèmia, quan som altra vegada davant d'una altra pandèmia tant o més mortífera: la guerra entre Rússia i Ucraïna. És una situació que si ens ho arriben a dir fa uns mesos, probablement hauríem pensat que no seria realitat. Per a nosaltres, Europa és un continent al qual les guerres del segle XXI no afectaven directament en res, i ara ens sembla un retrocés molt gran estar-ne vivint una amb milions de persones desplaçades del seu país a altres indrets on són acollides amb certa generositat.

Per tot això se'ns fa molt present el missatge recent del sant pare Francesc en la 108a Jornada Mundial de l'Emigrant i del Refugiat 2022: «Construir el futur amb els emigrants i els refugiats».

És un text molt entenedor on s'expressa d'una manera clara, i m'ha cridat l'atenció tot el que ens diu en alguns dels seus paràgrafs:

«El Regne de Déu és amb nosaltres, inaugurat per Jesucrist. Però nosaltres, tal com ell ens ha promès, espem un cel nou i una terra nova, on regnarà la justícia» (2Pe 3,13).

La justícia és un dels elements constituents del Regne de Déu. En la recerca quotidiana de la seva voluntat, aquesta s'ha d'edificar amb paciència, sacrifici i determinació, perquè tots els qui en tenen fam i set siguin saciats (cf. Mt 5,6). La justícia del Regne s'ha d'entendre com la realització de l'ordre diví, del seu disseny harmoniós, segons el qual, en Crist mort i ressuscitat, tota la creació torna a ser «bona» i la humanitat «molt bona» (cf. Gn 1,1-31).

Tanmateix, perquè regni aquesta harmonia meravellosa, cal acollir la salvació de Crist, el seu Evangeli d'amor, perquè s'eliminin les desigualtats i les discriminacions del món present. Ningú no n'ha de ser exclòs. El seu pro-

jecte és essencialment inclusiu i situa al centre els habitants de les perifèries existencials. Entre ells hi ha molts emigrants i refugiats, desplaçats i víctimes del tràfic. És amb ells que Déu vol edificar el seu Regne, perquè sense ells no seria el Regne que Déu vol.

La inclusió de les persones més vulnerables és una condició necessària per a obtenir la plena ciutadania. De fet, el Senyor diu: «Veni, beneïts del meu Pare, rebeu en herència el Regne que ell us tenia preparat des de la creació del món. Perquè tenia fam, i em donàreu menjar; tenia set, i em donàreu beure; era foraster, i em veu acollir; anava despul·lat, i em veu vestir; estava malalt, i em veu visitar, era a la presó, i vinguéreu a veure'm» (Mt 25,34-36). Gràcies a ells tenim l'oportunitat de conèixer millor el món i la bellesa de la seva diversitat. Podem madurar en humanitat i construir junts un «nosaltres» més gran. En la disponibilitat recíproca es generen espais de confrontació fecunda entre visions i tradicions diferents, que obren la ment a perspectives noves. Descubrim també la riquesa continguda en religions i espiritualitats desconegudes per a nosaltres, i això ens estimula a aprofundir les nostres conviccions.

El text va dirigit a tothom i especialment als joves. «Si volem cooperar amb el nostre Pare celestial en la construcció del futur, fem-ho juntament amb els nostres germans i germanes emigrants i refugiats. Construïm-lo avui! Perquè el futur comença avui, i comença per a cadascú de nosaltres. No podem deixar a les properes generacions la responsabilitat de decisions que cal prendre ara, perquè el projecte de Déu sobre el món pugui realitzar-se i vingui el seu Regne de justícia, de fraternitat i de pau.» ♦

Joan Bragulat i Blasi

Josep Maria de Sagarra, una vida dedicada a les lletres catalanes

PELEGRÍ BERNIAL

Sobre aquest poeta tan conegut i desconegut alhora voldria fer un resum del que ha estat i representat per al nostre país.

Essent la poesia el seu fort, fou també prosista, dramaturg, novel·lista, traductor i periodista.

Nasqué a Barcelona el dia 5 de març de 1894 i hi morí el dia 27 de setembre de 1961. Va ser un batxiller brillant als Jesuïtes de Casp, on ja es féu notar per una memòria excepcional i una intel·ligència vivíssima per tot el que era cultura; molt aviat va despuntar com a poeta. Estudià dret i fou un gran conversador en tertúlies literàries arreu, fos en restaurants o cafès. L'Ateneu era com casa seva.

Guanyà l'Englantina d'Or als Jocs Florals de 1913, amb el poema «Joan de l'ós», que fou musicat pel mestre Joan Lamote de Grignon.

Edità el primer llibre de poemes *El mal caçador* a l'any 1915.

Josep Pla li fa descobrir la bellesa natural de la Costa Brava, i arran d'això escriu les *Cançons de rem i de vela*.

Durant mig segle anà estrenant una obra teatral cada any, aconseguint que fossin editades. El poble anava coneixent el poeta.

A l'any 1928 escriví el grandiloqüent poema *El comte Arnau*.

Dins el 1931, i per insistència del seu amic Manel Clausells, ens presentà el *Poema de Nadal*, escrit en poques hores, a desgrat d'ell mateix. L'estrena es féu al Palau de la Música Catalana, amb tant d'èxit que s'hi hagué de repetir.

Fou en aquests cinc anys, des de 1930 fins al 1935, on Sagarra treballà deliberadament les millors obres teatrals: 1930, *La corona d'espines*; 1931, *L'hostal de la Glòria*; 1933, *El cafè de la Marina*; i el 1935, potser unes de les més populars, *La Rambla de les floristes*.

L'èxit d'aquestes obres li proporcionà una gran popularitat a casa nostra. Gairebé totes

foren estrenades al teatre Romea, que ell anomenava «la seva botiga».

Com a traductor en tenim la *Divina comèdia*, de Dant, el 1935, i totes les obres de Shakespeare.

Durant el seu exili decidí de viure a Prada de Conflent, on va trobar l'escalf dels seus amics catalans Pompeu Fabra, Pau Casals i Joan Alavedra, i on passà penúries econòmiques serioses.

De retorn a Barcelona, i gràcies al mecenatge de Fèlix Millet (pare), escriví el grandios poema *Montserrat*, el manuscrit del qual resta guardat a la biblioteca del Monestir.

Entretant i després de la gran desfeta del 36, continua treballant, i ens deixà *El prestigi dels morts*, el 1945, i fins als anys 50 en tenim obres prou rellevants com *la Fortuna de Sílvia*, *Ocells i llops* i *Galatea*.

El 1954 estrena la seva obra *la Ferida lluminosa*, amb un èxit aclaparador; més tard traduïda al castellà i portada al cinema.

Sagarra era apassionadament sociable. Va saber viure la vida, preferentment a la nit; però la resta de la jornada la dedicava intensament a tot allò que el temps li permetia.

Era d'una gran senyoria, imposava, era capaç de fer un brindis o un discurs acadèmic en català, castellà, francès, anglès o alemany.

Amb tota la seva producció innumerable, ens deixà un vers dedicat a la Mare de Déu de Núria.

Sagarra, evidentment, fou un poeta més de mar que no de muntanya. Malgrat tot, era coneixedor i admirador de la seva terra catalana; penso que devia quedar admirat i alhora enlluernat per la bellesa del paisatge pirinenc i concretament de Núria i les seves valls.

Tot aquest nou món fou per a ell de forta impressió, d'inoblidable poesia. Avui, plena de pietat, ens fa viure i reviuire la sempre sobtada i sincopada inspiració de cada moment, amb aquesta oració a la Verge de la Vall de Núria, escrita l'any 1950.

Fins i tot podríem dir que en la Núria modernitzada d'avui dia, aquesta breu i penetrant poesia hi té cabuda. Ho va saber refondre meravellósament tot dins d'aquest versos. ♦

Oració a la Verge de la Vall de Núria

Petita i fosca com un gra de pebre,
Verge de la vall de Núria.

Caritat, Fe i Esperança
de les vides anònimes, modestes,
que es nodreixen la sang
amb el brutal i pur deliri
del desllorigament de les muntanyes
en líquids diamants i enormes penyes,
per endolcir-se en la suau cassola
de la verdosa vall.

Verge de la vall de Núria,
irreductible veritat
del més càlid i tendre dels misteris
trionfant en els climes sense història
dels avets buits de cor
i de les castes insensates herbes
sols posseïdes pel dolor del vent.

Verge de la vall de Núria,
somni de tempestats i de ramades,
d'escardots inefables i magnífics
i de silencioses violetes.

Verge menuda, tímida presència
d'un sentiment de foc
en un fossar desert de neus perpètuas.

Verge de la vall de Núria,
rígida i palpitant realitat
de fusta i flamarada.
Rosa negrenca del Diví Pastor,
que, en un imperi dens de pasturatges,
lubrificues amb mel
els ulls extasiats de les ovelles
i al blau del cel fins tremolar les àguiles. ♦

Foix
de Sarrià
1886

PASTISSERIA
BOMBONERIA
CONFITERIA
GELATERIA



Foix de Sarrià

Major de Sarrià, 57
08017 Barcelona
Tel. 93 203 07 14 - 93 203 00 04

Pl. de Sarrià, 12-13
08017 Barcelona
Tel. 93 203 04 73 - Fax 93 280 65 56

www.foixdesarria.com

Pelegrí a Núria

MIQUEL SITJAR I SERRA

«El Senyal» Revista de la diòcesi de Girona», número 211 / febrer-març 2021

Fa uns deu anys vaig tenir la necessitat de reinventar-me i regenerar-me. Acabava una llarga temporada d'absorbents activitats polítiques, de les quals no em penedixo, però que van allunyar-me de mi mateix, de la natura i de l'espiritualitat.

Una estratègia per tenir cura d'aquests aspectes oblidats va ser crear o recrear en mi el personatge del pelegrí a Núria. Era l'any 2011, treballava a l'Institut Montsacopa d'Olot i, acabada l'última classe del matí de divendres, me n'anava amb cotxe fins a Queralbs, i des d'allà pujava a peu pel camí vell fins al santuari de Núria. Ho he anat fent amb constància i tosuderia des de llavors cada divendres de març a novembre, plogui, faci vent,

fred o calor. Ha estat i és una manera de celebrar la setmana que acaba i de donar gràcies per l'oportunitat d'haver-la viscuda bé i amb joia, i també em serveix per a recarregar, en la plenitud i solitud de la muntanya, energies per a la setmana següent.

Molta gent em pregunta si aquestes repetides anades a Núria signifiquen que hagi fet un vot a l'estil dels vots medievals. Com que no sé què respondre, els acabo dient una cosa que també és certa, que és que, a muntanya, no m'agraden les baixades; a Núria hi puc pujar a peu, i en puc baixar en cremallera.

El cremallera, però, no ho és tot. Els camins que els pelegrins recorren, com seria el de Núria, són camins amb significat, plens de memòria i de rituals de les generacions que ens han precedit per aquell mateix camí. Tot gaudint de la contemplació de les muntanyes hi penso, i de tant en tant, quan em creuo amb algú que baixa, ens animem a conversar amb un esperit



Companys i companyes del Camp d'Aprenentatge del Ripollès

de joia i sinceritat que la grandesa de les muntanyes empara.

Des de fa uns quants anys publico a les xarxes una foto i un text inspirat per l'experiència d'aquell dia, i l'envio també per whatsapp a un seleccionat grup de persones, entre els quals hi ha companys i companyes de feina i persones que alguna vegada m'han acompanyat. Admeto, per tant, i agraeixo que se m'acompanyi. El pelegrinatge no sempre ha de ser una activitat solitària.

Tinc moltes anècdotes. Algunes de caràcter meteorològic. Però les més interessants són quan molt sovint em trobo amb israelites, que fan aquest camí com si fessin els camins del Sinaí. El camí de Núria, m'expliquen, és famós entre els senderistes israelians.

En aquests temps de pandèmia he tingut la fortuna de poder continuar amb aquest vot. El meu cos i el meu esperit n'han sortit molt beneficiats. ♦

Heu anat mai a Núria?

JOSEP MARIA BAIJET

Heu anat mai a Núria? Hi heu pujat mai pel Camí Vell? Heu sentit el que omple els vostres sentits i els vostres sentiments? Una natura única, plena d'aromes, de colors, d'humils flors bosquetanes, que us saluden, mogudes per un suau ventijol, i en arribar al llac de tranquil·les aigües blaves s'hi reflecteixen els alts cims propers. En entrar a la vall, passeu per davant d'una font, que, després de la pujada, uns dona la seva aigua que baixa pura, fresca dels cims. Visiteu l'ermita de Sant Gil i, per fi, el santuari, i la Mare de Déu de Núria, la Mare de Déu de les Solituds, que us dona la benvinguda, humil en la seva grandesa.

Resteu uns moments amb ella, i escolteu-la. De ben segur que us parlarà, i més tard feu una visita simpàtica: l'olla i la campana.



Coche no identificado descendiendo, a punto de entrar en la pequeña estación y cocherón (abajo izda), está ya pintado de amarillo. En los laterales, es de Núria, y en los laterales, el de Catalunya. Foto de autor desconocido. Cedió FGC -394.

Però Núria no s'acaba aquí. A Núria també hi ha tren, com sabeu: el conegut ferrocarril de cremallera, que us hi porta des de Ribes de

Freser (més còmode que a peu), i també hi havia un Funicular. Avui us en faig cinc cèntims, d'aquest poc conegut funicular: eren dos cotxes, com quasi tots els funiculars, i foren realitzats per la firma *Locomoción y Transporte*, i construïts per *Carpinteria Estrada* de la vila de Sarrià (Barcelona). Servien per a connectar els voltants de la Plaça d'Espanya, a Barcelona, amb el Palau Nacional de Montjuïc, amb motiu de la *Exposición Universal* de 1929, celebrada també a

Aquestes dues imatges són tretes de la Revista HOBBYTREN

Barcelona. Tenien un recorregut total de 95,5 metres i pujaven fins al 76 metres. Més el que dóna idea del grau d'inclinació que tenia i que obligava a muntar les caixes dels funiculars en tres nivells. Eren de via mètrica. Des del dia de la seva inauguració fins a la clausura de la Exposició (finals de 1929) van estar en funcionament sense cap problema. En produir-se aquesta clausura, també es va tancar el funicular, es va desmuntar tota la instal·lació i es va guardar tot en un magatzem municipal fins a trobar-hi un nou destí.

Aviat es va trobar. Els Ferrocarrils de Montaña a Grandes Pendientes, propietaris aquells anys del Cremallera de Núria, tenien quasi acabat l'Hotel Puigmal situat a la Coma del Clot (Pic de l'Àliga), a prop del Coll de Finestrelles, a 2.120 metres, i per portar els futurs hostes i també els esquiadors que els diumenges pujaven a Núria i havien de continuar pujant a les pistes a peu i amb els esquís a l'esquena, van adquirir, amb molt bon criteri, el material del funicular, i la mateixa empresa el va muntar en el lloc, modificant l'interior dels dos cotxes, desmuntant-ne els seients originals de manera que les plataformes quedaren lliures per a poder transportar més còmodament esquís i subministraments per a l'hotel.

La inauguració, tant de l'hotel com del funicular, va tenir lloc el dia 14 de febrer de 1942, constituint l'inici d'un èxit total. Amb un recorregut de 670 m., l'antic funicular salvava un desnivell de 150 metres, cosa que dóna idea del grau d'inclinació de les caixes, tant en el primer emplaçament, en la muntanya de Montjuïc com en el Pic de l'Àliga. L'hotel va tenir un gravíssim incendi l'any 1960, que va significar la seva destrucció quasi total, que de moment no aconsellava la seva reconstrucció, i encara més perquè en aquells anys hi varen haver contínues i grans nevades, que cada dos per tres significaven la intervenció de costoses brigades de treball de pic i pala. Per això, aprofitant una oferta feta per la Generalitat de Catalunya, aquesta es va fer càrrec de les instal·lacions de Ferrocarrils de Grandes Pendientes, desmuntant el funicular, essent substituït per cabines aèries, modernitzant el cremallera, del qual ja tenia la titularitat, i convertint l'antic hotel Puigmal en un Alberg de Joventut.

Quant al funicular, va anar a parar a unes instal·lacions d'un lloc anomenat Clot del Moro, a Castellar de n'Hug, sobre La Pobla de Lillet, al costat de la tancada Fàbrica de Cementos Asland, on ja existia el conegut Tren del Cement de Ferrocarrils de la Generalitat (val la pena visitar-lo), i on hi havia el projecte d'instalar-hi un Museu del Transport, i on ja hi havia antics tramvies de Barcelona, també de Washington una mica més moderns, camions de bombers, Dennis, Pegasos, una de les cabines del funicular de Sant Jeroni, etc. Tot aquest valuós material era a la intempèrie, sense cap vigilància, a mercè dels vàndals, d'algú sense escrúpols. Una persona, que pertanyia als Amics de Núria, sense anar més lluny, junt amb un enamorat dels trens varen intentar recuperar un dels vagons del funicular de Núria. Tenien preparat un camió amb grua, un local adient per a posar-lo a punt, personal per a fer-ho, un lloc per a exposar-lo (el Museu del Ferrocarril de Vilanova i La Geltrú). Passa el temps. Un dia tornen al Clot del Moro per a concretar l'operació. Un veí els informa que una setmana abans, de nit, uns lladres hi van fer viatges, emportant-se tota la desferra que hi havia (ja que ja no era altra cosa que això). La nit anterior havien carregat els darrers vehicles sense fer soroll, i ja no hi quedava res. ♦



Una guilla de faula

JOAN PERERA I FAURA

Aquest hivern darrer, una guilla joveneta ha rondat pel santuari. A primer cop d'ull un pensaria que la movia una salvatge devoció a la Mare de Déu, però els fets demostres que no, que s'acostava per altres interessos.

En efecte, l'animal sabia —no sé com— quan hi havia grups escolars, i s'atansava a la sortida del restaurant després del sopar, segura que rebria aliments. I sí, en rebia, i massa i tot, perquè tots els vailets s'esplaiaven donant-li'n. Ella no es feia pas esquerpa, i fins es deixava

tocar, i es convertia, dins de l'agenda programada dels escolars, en un espectacle sense programar. M'han dit que la van trobar morta pels voltants del llac. Potser una mala digestió. ♦



La guilla davant el Santuari

L'isard

CESC CASAS I SOLER (BIÒLEG I DOCENT)



L'isard (*Rupicapra pyrenaica*) habita a les parts altes de les valls de Núria. És un animal del tot adaptat a terrenys escarpats que combinen roques, neu i glaç.

Per tal de desplaçar-se amb facilitat per aquests terrenys té una curiosa peculiaritat: una membrana que uneix internament els dos dits de cada

peül·la. Quan la neu és tova, separa els dits, i la membrana impedeix que s'hi enfonsi massa, actuant com si fos una raqueta. En canvi, quan la neu és dura, o quan avança sobre el gel, tanca els dits, i les seves peül·les dures i afilades l'ajuden a fixar-se a terra evitant rrelliscades i accidents, com si avancés amb grampons i piolets! ♦



DIR-HO BEN DIT

Ramon Sangles i Moles

«Apoiar» és un castellanisme

El verb «apoiar» és clarament un castellanisme, en tots els usos. I molt poques vegades l'hauríem de substituir per *recolzar*. Quan volem dir 'prestar suport', 'aguantar' (entès en diferents sentits) tenim un munt de verbs (o locucions verbals) equivalents al verb cast. *apoyar*» i a l'angl. *to support*, com **afavorir** (anar a favor de, parlar a favor de), **afermar**, **aguantar**, **ajudar**, **apuntalar**, **assistir**, **complaure**, **confirmar**, **corroborar**, **defensar**, **emparar**, **estintolar**, **fer costat**, **fer valença**, **patrocinar**, **prestar ajut**, **prestar** (o donar) **suport**, **refermar**, **satisfer**, **secundar**, **sostenir**, **suportar**... Exemples: *Les pilastres suporten les arcades del pont.* / *Patrocinem una candidatura.* / *La Generalitat ens ha pres-tat suport per a fer la gimcana.* / *Donem suport a la seva investidura.* / *Secundem la seva teoria.* / *Defensem la seva tesi.* / *Anem a favor de la seva proposta.*

Pel que fa al verb *recolzar* (en anglès, *to lean*), tantes vegades emprat malament per diversos mitjans, sols és correcte quan hi ha un element que fa de sostenidor, un suport que aguanta quan una cosa o un hom hi descansa a sobre. Exs.: *Les arcades del pont recolzen sobre les pilastres* (és a dir, les pilastres suporten les arcades del pont). / *Recolza el braç sobre la meua espatlla.* / *L'escala no l'aguantis: recolza-la a la paret.* / *Es recolza a l'arbre.* / *Sobre aquells exèrcits recol-*

zava tota la força de l'imperi. / *Aquesta teoria recolza sobre fets indiscutibles.*

Quan volem dir 'descansar sobre un suport', com **Em vaig recolzar d'esquena en un arbre**, tenim, entre altres, aquests verbs (o locucions verbals), equivalents al castellà *apoyarse*: **afermar-se**, **apuntalar-se**, **assen-tar-se**, **basar-se**, **carregar**, **descansar**, **emparar-se**, **estintolar-se**, **fer-se fort**, **fonamentar-se**, **fundar-se**, **recalcar**, **recolzar-se**, **repenjar-se**... Evitem, doncs, l'abús de *recolzar* o *recolzar-se* —fent una traducció mecànica del castellà *apoyar(se)*—, oblidant que en català, ultra la varietat de verbs suggerits, si ens referim a éssers animats, podem també dir que *ens repengem*. Exs.: **Ens repengem a la barana.** / **El nen es repenja als braços de la seva mare.**

I, és clar, no parlarem mai de «apoió», sinó de **suport**, **ajut**, **puntal**, **estintol**, **sustentacle**, **ajuda**, **favor**, **valiment**, **assistència**, etc. ♦



Onze de Setembre

DAVID JOU

Ens voldran fer creure que tots aquest deu anys d'accions, de passions, d'illusions, d'immensitats de gent manifestant-se, votant i revoltant-se, han estat un error, un malson, un engany, un deliri col·lectiu, una obcecada ingenuïtat, i que cal avergonyir-se'n, penedir-se'n, oblidar-se'n, demanar-ne perdó i enterrar-ho en el passat.

No és així, no és així!

Tenim i vam tenir molts motius, moltes raons, totes sòlides i justes i ben vàlides encara —econòmiques, polítiques, vitals—, conviccions ordenades i pacífiques: podien ser pactades. No hi ha hagut altra resposta que judicis i presons, que embargaments i multes, menyspreus, coaccions, i cap de les raons no ha estat atesa ni escoltada.

Insistim! Cal persistir,

de forma intel·ligible, creativa i raonada, al servei més eficaç de tanta gent desencisada. Madrid no té remei: creuen que Espanya és només d'ells, al servei d'ells, en poder d'ells, monàrquica i sagrada. Europa és més i el món canvia: ens cal, doncs, pensar en més gran, més subtilment, flexiblement, renovant-nos i adaptant els passos i el camí a la complexa maltempada.

Siguem dignes de la força i de l'empenta de l'ahir: que els problemes enormes d'aquest temps inquietant no ens acovardeixin, no ens facin defallir, no ens facin oblidar el que en justícia reclamàvem. ♦

Necrològica de mossèn Albert Llanes i Vives

JOAN PERERA I FAURA

El dia 17 de gener va morir a la residència Maria Reina de Barcelona mossèn Albert Llanes i Vives, a noranta-dos anys d'edat i seixanta-set de ministeri presbiteral.

La missa exequial va tenir lloc el dia 19 de gener a l'església parroquial de la sant Jaume de Queralbs, i fou presidida per l'arquebisbe Joan-Enric i concelebrada pel vicari general mossèn Ignasi Navarri; pel vicari de l'Opus Dei a Catalunya, mossèn Ignasi Font; pel rector de la parròquia, mossèn Emili Villegas i per diversos preveres amics de mossèn Llanes. Hi assistí la il·lustríssima alcaldessa de Queralbs Maria Immaculada Constans, que al final de la missa exequial llegí unes paraules sentides i elogioses de reconeixement a mossèn Albert; i la parròquia de sant Cebrià de Barcelona envià un missatge de condol per la relació mantinguda des de Fustanyà. Hi foren present el director de Vall de Núria, la superiora de la residència Maria Reina i el matrimoni Francesc Guerrero i Rosa Torrelles que l'han acompanyat i ajudat durant molts anys.



Mn. Albert Llanes i Vives

A l'homilia l'arquebisbe Joan-Enric remarcà com mossèn Albert havia estat «perseverant» des de ben petit en l'amor i el seguiment del Crist, fidel i confiat que «res no ens podrà separar mai de l'amor de Déu revelat en el Crist» que intercedeix per tots, i ara, mort i ressuscitat, ho fa per la salvació eterna del qui exercí quasi la totalitat del seu llarg ministeri sacerdotal a Queralbs i altres poblets de la Vall de Ribes (52 anys!). Ho compaginà molts anys amb la direcció espiritual i la confessió a l'Escola Xaloc de l'Hospitalet de Llobregat entre setmana. I des de feia 30 anys a



Ordenació sacerdotal de Mn. Albert Llanes i Vives



Homenatge a Mn. Albert Llanes i Vives

la residència Maria Reina, on s'ha esdevingut la seva mort sobtada, ben acollit per les reverendes Serventes de Jesús de la Caritat.

Va ser un zelós sacerdot, que valorava l'amistat sacerdotal, i per això s'adherí a la *Societat sacerdotal de la Santa Creu* unida a la Prelatura de l'Opus Dei.

A l'inici de la celebració el vicari General, Mn. Ignasi Navarri, seguint el costum de la diòcesi d'Urgell, llegí un breu recorregut pastoral de la vida entregada de mossèn Albert Llanes, que ací adjuntem:

Mossèn Albert Llanes i Vives va néixer a Bellver de Sió el 29 d'abril de 1928. Cursà els estudis de Filosofia i Teologia al Seminari Diocesà d'Urgell i fou ordenat de prevere el 12 de juny de 1953.

Va estrenar el seu ministeri com a vicari parroquial de Balaguer i al cap d'un any, el 1954, com a vicari parroquial de Puigcerdà.

L'any 1957 el Sr. Bisbe el nomenà ecònom de Prullans i encarregat de Talltendre

i al cap d'uns mesos, ecònom de Queralbs i encarregat de Fustanyà.

Aquestes dues comunitats, Queralbs i Fustanyà, seran les parròquies que estimarà i servirà llargament, més de 50 anys, durant tota la seva vida presbiteral i on exercirà el seu ministeri sacerdotal i a les quals s'afegiran l'any 1980 la de Pardines, i el 1984, la de Bruguera a la vall de Ribes, compaginant-ho amb la direcció espiritual i la confessió en diverses escoles de Barcelona durant la setmana.

Continuà servint les parròquies confiades de Queralbs i la vall de Ribes fins l'any 2009 quan el Sr. arquebisbe li acceptà la seva jubilació canònica i fixà el seu domicili a la Residència Maria Reina de Barcelona on ha estat molt ben cuidat i atès per les Religioses que en tenen cura, les "Serventes de Jesús de la Caritat". Allí ha gaudit de les visites dels seus antics feligresos, dels seus germans preveres d'Urgell i dels sacerdots de la "Societat Sacerdotal de la Santa Creu", unida a la "Prelatura de l'Opus Dei". També per la família Torrelles, de Rialp, que moltes vegades li han prestat serveis acompanyant-lo a La Seu per als Exercicis espirituals cada estiu, i altres ajudes. Visqué i morí sempre molt unit des de Barcelona a la seva estimada Diòcesi d'Urgell.

El 17 de gener ha mort sobtadament a la residència de Maria Reina de Barcelona on vivia jubilat. Al cel sia! ♦



Acte de comiat de Mn. Albert Llanes i Vives

Record de mossèn Verdés, capellà custodi de Núria

MANUEL CASTELLET.
ROSA ANNA FELIP

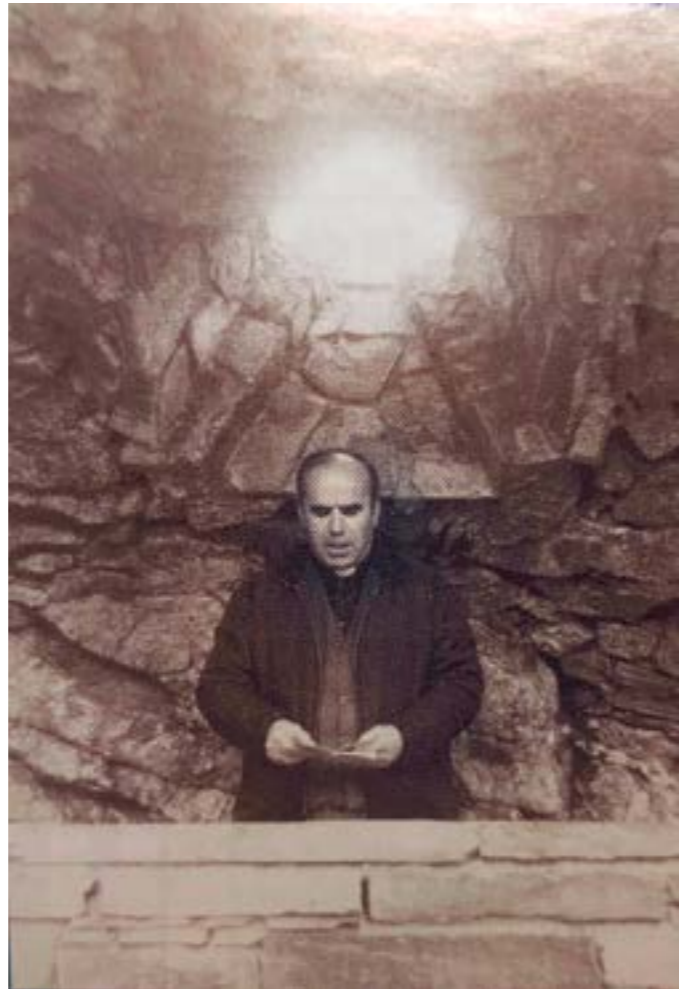
Vam conèixer mossèn Francesc Verdés el 24 de març del 2016 a Tornabous (Urgell), dia de Dijous Sant, just l'endemà que ell hagués complert vuitanta-vuit anys.

Nosaltres treballàvem en la cerca de testimonis i documentació relacionada amb el segrest de la marededéu de Núria l'estiu de 1967, quan mossèn Verdés era el capellà custodi del Santuari; disposàvem de les seves dades biogràfiques més importants, obtingudes a l'Arxiu Diocesà d'Urgell o a través de bons amics de Queralbs, com en Ton Abel i la Rosa Figueras, o de mossèn Joan Perera. Ens interessava, però, parlar directament amb ell per completar algunes dades.

Francesc Verdés i Cid va néixer a Abella de la Conca (Pallars Jussà) el 23 de març de 1928, fill d'un matrimoni de mestres, ell a Bóixols i ella a Abella de la Conca. Va estudiar des que tenia dotze anys al seminari de la Seu d'Urgell i fou ordenat sacerdot el 12 de juny de 1953. Aquell mateix any va ser designat capellà custodi del santuari de Núria, responsabilitat que havia ostentat fins aleshores mossèn Andreu Subirà.

Mossèn Verdés, que vivia tot l'any a Núria, fou particip i impulsor d'alguns dels esdeveniments que permeteren recuperar l'esplendor que s'albirava per a Núria els anys trenta amb el desenvolupament del santuari i el seu entorn, les noves construccions d'hostatgeria i el tren cremallera de Ribes de Freser a Núria, inaugurat l'any 1931. La guerra, les greus inundacions causades pels aiguats de la tardor de 1940 i la situació de pobresa a Catalunya durant la postguerra, frenaren el creixement de Núria i el seu entorn.

Segons paraules de Verdés, «A primers de juny de l'any 1955, el nunci apostòlic, Hildebrand Antoniutti, en visita al Santuari de Núria, va parlar de declarar la Verge de Núria patrona del bisbat d'Urgell. Hi devia haver interès en



Mossèn Francesc Verdés a l'estació XIV del Via Crucis de Núria

això, perquè aleshores es parlava de les divisions de diòcesis, i la collada de Toses potser portava Núria al bisbat de Vic». Efectivament, el Concordat entre la Santa Seu i Espanya, signat el 27 d'agost de 1953, establí en el seu article IX: «A fin de evitar en lo posible que las Diócesis abarquen territorios pertenecientes a diversas provincias civiles, las Altas Partes contratantes procederán, de común acuerdo, a una revisión de las circunscripciones diocesanas.»

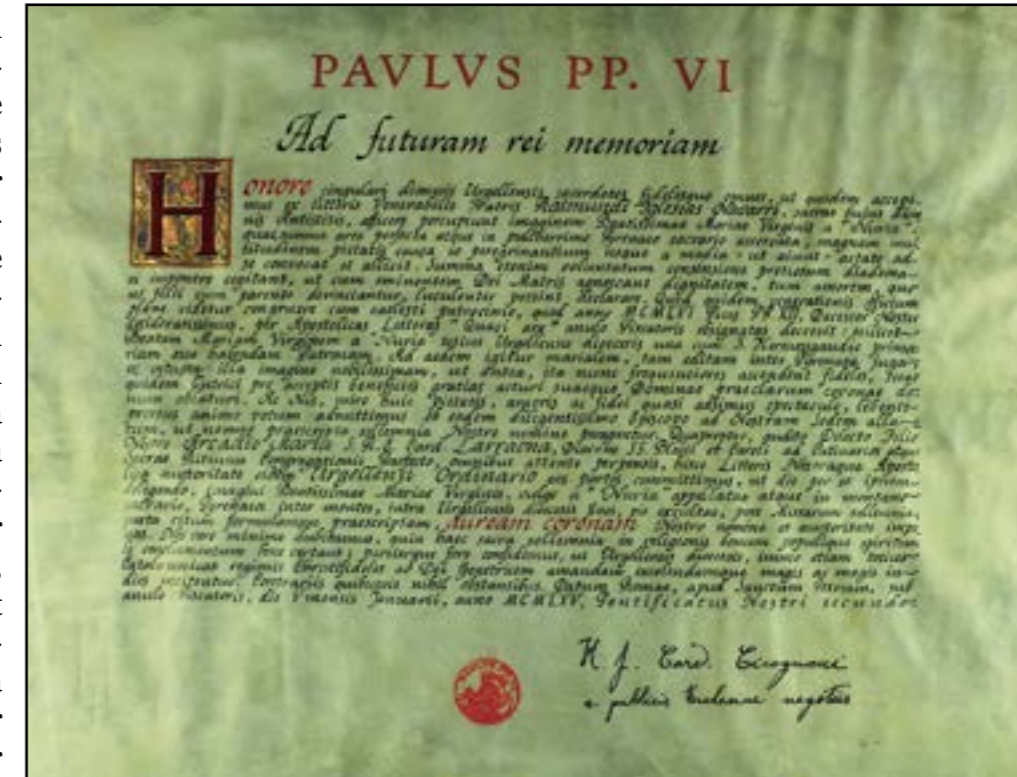
Aquest article posava en una situació delicada el bisbat d'Urgell, ja que, administrativament, el Santuari de Núria era dins els límits de la província de Girona, alguns territoris de la qual, d'altra banda, pertanyien a la diòcesi de Vic. La política eclesiàstica, doncs, actuà i en un breu pontifici, de 16 de març de 1956, el papa Pius XII reconeixia la gran devoció de catalans del nord i del sud a la Mare de Déu de Núria i la declarava patrona principal de la diòcesi d'Urgell, compartint el patronatge amb el tradicional de sant Ermengol. Aquest fet eclesiàstic, junt amb altres circumstàncies del moment, enfortiren els lligams entre el bisbat, el santuari i el seu capellà custodi.

En la visita del nunci apostòlic a Núria, l'any 1955, aquest apuntà també la possibilitat de la coronació canònica de la imatge de la Mare de Déu de Núria. En la temporització d'aquesta coronació divergiren el custodi de Núria i el bisbe d'Urgell, segons les paraules de l'administrador de Núria, mossèn Joan Capdevila, a mossèn Verdés: «El bisbe no vol sentir parlar de la coronació canònica que no hagin passat deu anys». Però mossèn Verdés, des de la seva arribada a Núria «havia pensat en una festa grossa que donés a conèixer Núria i ajudés a superar l'ambient tancat de vaixell que, com una llosa, pesava damunt els empleats del Santuari. Somniava en una Núria [...] oberta a tothom per carretera [...]». Per a ell, la coronació havia de ser l'esdeveniment que fes possible tot això.

Al llarg dels anys seixanta, principalment amb els membres més destacats de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Núria (Amics de Núria), gairebé tots ells de Barcelona, es van fer gestions per a construir una carretera que arribés al Santuari. Per a mossèn Verdés la idea era convertir Núria en un Montserrat en petit, construir-hi una església més gran, similar a Lourdes, i una carretera de Queralbs a Núria; per a altres, era aconseguir declarar Núria

com a Centre Turístic d'Interès Nacional, per a poder-hi «hacer apartamentos en cantidad y un paso de circunvalación al lago, telecabinas en comunicación con Francia, etc.».

Signat pel secretari d'Estat del Vaticà, el cardenal Amleto Giovanni Cicognani, i segellat pel papa Pau VI, el 5 de gener de 1965 es publicava un breu pontifici que, responnent a la petició del bisbe d'Urgell, Ramon Iglésias Navarri, en el seu segon paràgraf deia: «[...] conferim al mateix bisbe ordinari d'Urgell plena comissió i delegació perquè, en la data que millor li sembli, procedeixi en el nostre nom i autoritat, després de la celebració solemnia de la Missa, a imposar ÀURIA CORONA, segons ritu i fórmula prescrita, a la imatge de la Benaurada Verge Maria, vulgarment anomenada "de Núria" [...]».



Va ser aquest un moment de joia per a tots els nuriençs i especialment per a mossèn Verdés, i es va posar en marxa la maquinària per a resoldre la infraestructura necessària per a un acte tan solemne, la data del qual, després d'alguns canvis, es fixà pel 13 de juliol de 1967. Però, quatre dies abans, la nit del 8 al 9, la imatge fou sostreta del seu cambril. Mossèn Verdés, home escrupolós, que es va llegir molt atentament el breu pontifici, en el qual hi consta que la coronació és de la imatge, en conèixer la desaparició

de la talla, sens dubte va tenir dos motius prou fonamentats de neguit, tribulació i auto-responsabilitat: un, per la pèrdua d'un bé artístic de tant valor material, sentimental i espiritual per als fidels de Núria, i l'altre, arran de la propera coronació canònica de la imatge, com dur-la a terme segons el mandat del breu pontifici si no hi havia «la imatge»? És ben sabut que la imatge que es va coronar va ser una còpia de guix de l'original.

Segons escriuria anys més tard el mateix mossèn Verdés, aquella nit del 8 al 9 de juliol de 1967 dormien a la rectoria de Núria:

«1.- La meva mare, amb la qual vaig conviure durant divuit anys al Santuari; des del 1957 fins a l'any 1975, en què va morir [...].

2.- Josep Lladós. Fill de Sant Esteve de la Sarga. Sagristà, encarregat de la venda de recordatoris, servent fidel del Santuari. [...] Conegut pel seu caràcter bo i servicial.

3.- Maria Cinta Baiges, parenta meva; cuidava a l'estiu el servei de neteja de l'església, del local dels recordatoris i de la rectoria.

4., 5. i 6.- Mn Enric Lahoz, Mn Jaume Soy i Mn Francesc Verdés. Els tres al servei, aleshores, dels actes de culte del Santuari.»

A més, a les celles hi dormien la majordona, Rosa Sagalàs, el seu marit, Enric Zamora, i el fill de catorze anys, Enric.

Quan a les set del matí del dia 9 Josep Lladós baixava esverat del cambril anunciant al custodi: «Mossèn, mos han robat la Verge!», s'iniciaren dues vies paral·leles per determinar qui havia sostret la marededéu del cambril: la policial i judicial, que no van arribar a cap resultat; i la pròpia de mossèn Verdés, convençut que mossèn Enric Lahoz havia facilitat l'accés al cambril i la fugida dels lladres. Quaranta-vuit anys més tard, ell encara ho escrivia així: «Allà per la mitja nit, Mn. Lahoz va obrir el pis [la porta] de l'habitació on dormia; va obrir la porta del pis que comunicava amb l'hostatgeria i va sortir; sense fer soroll, sense obrir cap llum, amb l'ajuda d'una pila elèctrica. Ja a la matinada va tornar; va haver d'obrir les dues portes per arribar a la seva habitació, també sense soroll i amb l'ajuda de la pila elèctrica».

Essent Francesc Verdés un home de profunda fe cristiana, el seu escrit acaba amb aquestes paraules: «Em va saber molt greu el que va pas-

sar, i més pel bon tracte que m'unia amb Mn. Lahoz, a qui no desitjo cap mal. Al contrari, demano a Déu que el protegeixi sempre».

La recerca duta a terme ara fa cinc anys pels autors d'aquest article, va permetre de localitzar els dos joves que van sostreure la imatge —que van negar rotundament la participació de mossèn Lahoz—, i els llocs on va mantenir-se amagada fins al seu retorn al Santuari. Així mateix, es provà que Enric Lahoz no havia tingut cap participació en els fets de 1967. (Vegeu el llibre *Mossèn, ens han pres la marededéu. El segrest de la marededéu de Núria*, de M. Castellet i R.A. Felip, Ed. Alpina 2017).

El malestar causat pel segrest de la imatge i el poc esplendor de l'acte de coronació canònica de la marededéu van afectar mossèn Verdés, però quatre anys i mig després la imatge tornava al santuari amb la màxima discreció. A Núria hi va arribar cap a la una de la matinada del 29 de gener de 1972, el mateix dia en què el bisbe català, Narcís Jubany, prenia possessió de l'arxidiòcesi de Barcelona. Al vespre del dia 28, ja bastant tard, mossèn Verdés en va ser fet coneixedor, crípticament, per telèfon pel seu antic company del seminari, mossèn Pau Vidal, en aquell moment conseller secretari del bisbat.

Segons ens va explicar Rosa Sagalàs, la majordona de Núria, en una visita que li vam fer al poble burgalès de Villaescobedo de Valdelucio, on viu amb el seu fill, «vaig escoltar la trucada de mossèn Pau Vidal, perquè ja era molt tard, i mossèn Verdés no l'entenia del tot. Li va dir que no tingués pressa per anar a dormir i li va recalcar que abans llegís l'Evangeli segons sant Lluç, concretament el capítol 1, versicles 39-45». Aquest text evangèlic comença amb: «Per aquells dies, Maria se n'anà de pressa a la Muntanya» i acaba amb: «Feliç tu que has cregut: allò que el Senyor t'ha anunciat, es complirà». El retorn de la imatge de la Verge al seu Santuari portà pau i tranquil·litat no solament als que hi vivien, sinó a tota la comunitat de fidels nuriens.

Rosa Sagalàs, malgrat el temps passat, va mostrar durant la nostra visita un vívid record dels anys passats al Santuari de Núria i d'aquell esdeveniment en concret; continua guardant un bon record de mossèn Verdés i va essent una gran devota de la Verge de Núria.



Funeral de Mn. Francesc Verdés

La llarga estada de mossèn Verdés al Santuari de Núria —l'any 1980 va ser nomenat ecònom de Tornabous i el substituï a Núria Mn. Josep M. Ricart— va marcar la seva vida; tant és així que, força anys més tard de cessar de capellà custodi de Núria, tenia especial interès a deixar per escrit, tant per als altres com per a recordar-ho ell mateix, les vivències, fets o pensaments que considerava més importants d'aquell període.

Els escrits de mossèn Verdés, dels quals hem parlat, són de l'any 2005, quan, essent capellà retirat, residia al Monestir de Santa Maria de Bellpuig de les Avellanès (la Noguera), abans d'anar a viure els darrers anys amb la família Balasch Llop, de retorn a Tornabous, on va morir el 12 de setembre de l'any 2018 i on és enterrat. ♦

Des de l'Arxiu Jujol se'ns ha comunicat la defunció, el dia 8 de juliol del 2022, de la nostra sòcia dels Amics de Núria: Teresa Jujol Gibert, filla del genial arquitecte tarragoní Josep Maria Jujol. Des de la Junta Rectora dels Amics de Núria i la direcció de la revista FLORDENEU, expressem als seus familiars el nostre condol. Al Santuari-Basilica de Núria li hem ofert la Missa de costum. ♦

Haviem plantat banderoles fosques dalt
els cims i encès teieres al campanar.
Passaven els llops, però jo no movia les
mans de l'aigua.

JOSEP VICENÇ FOIX
(Barcelona, 1893-1987)

Es desfullen les cares
vidres enllà dels colls;
a les celles alades
han vençut els herois.

Al ras, entre tarteres,
fumegen els cavalls;
la passa es fa més curta
i el cor i els ulls són balbs.

En el clot dels silencis
braceja l'eguasser,
fa un crit per espantar-nos
i és una pedra més.

S'ajoquen les campanes:
hissem negrors als cims!
Seré còdol i boira,
la por dels pelegrins.

Els llops són a la coma:
passarem pels estanys
amb guants de neu, sense armes,
a l'encesa dels faigs.

Ja branquegen les aigües
i grana el glaç premut;
el vent duu cants de sílex:
-On és el mar? I tu?-
Al cel cremen les xifres:

Nou Creus, nou dards, Nou Fonts;
vine per camins de feltre
bru i desolat com Vós. ♦

III Concurs de Fotografia

Organitzat pels  Amics de Núria, Estiu 2022

Pelegrinatge en els camins de Núria



Hem compartit la nostra vida, hem fet junts UN CAMÍ junts volem arribar al Santuari de la Mare de Déu de Núria. Fotografia guanyadora del Concurs Estiu 2018, realitzada per Olga Perez d'Alella

Motius del Concurs de Fotografia

Aquest estiu pujaran a Núria molts pelegrins. Amb el Concurs volem reviure els sentiments que ens transmetin els pelegrins a Núria el 2022 a fi de sumar experiències personals i ajudar-nos a progressar en el nostre interior.

Seguint l'exemple de Sant Gil d'Atenes i d'Amadeu de Dalmàcia, Núria ha estat durant molts segles un centre de peregrinació. El pelegrinatge és una necessitat de molta gent pel retrobament personal i per descobrir l'esperit en el silenci, tot caminant en mig de la natura creada per Déu. Sol o amb grup, hi ha moments especials per a escoltar tant la bellesa exterior com la profunditat del nostre cor.

Informació: www.amicsdenuria.cat

Bases del Concurs:

Participants a partir de 18 anys:

Dates de presentació:

Entre l'1 de juny i el 30 de setembre del 2022.

On fer la presentació:

info@amicsdenuria.cat.

La **Fotografia** s'ha de presentar: amb el nom, edat, població, correu electrònic i mòbil.

A la fotografia s'haurà d'**afegir un títol** de màxim 10 paraules, comentant la fraternitat i l'esperit que acompanya la fotografia, en llengua catalana

Jurat:

El jurat estarà format per dos representants dels Amics de Núria, un d'un Centre excursionista i dos professionals de la fotografia. El seu veredicté es publicarà a la web i a la revista Flordeneu i els premis es lliuraran al desembre de 2022.

Premis:

Hi haurà un primer, un segon i un tercer premi. El primer premi serà una ceràmica sobre Núria de l'artista Pilar García.

Els 3 premiats tindran un diploma acreditatiu, dos llibres: *El doctor Bassols, una vida dedicada a la Salut* i *Sant Gil a Núria, poemes i comentaris*, un DVD, punts de llibre, un carnet familiar de soci d'Amics de Núria per un any.



Contacte: info@amicsdenuria.cat

100



ELS CAÇADORS

Hotel Restaurant · Centenari 1920-2020



HOTEL RESTAURANT ELS CAÇADORS

Carrer Balandrau, 24 i 26

T. 972 727 006 - 972 727 077 F. 972 728 001

17534 Ribes de Freser - Girona

info@cacadors.com

www.hotelsderibes.com